

48108203 : สาขาวิชามานุษยวิทยา

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม,การจัดการการท่องเที่ยว

นิรมล พงศ์สถาพร : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.มณีวรรณ ผิวคุ้ม. 127 หน้า.

งานวิจัยนี้เกิดจากความสนใจในเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในประเทศไทย การศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีผลกระทบต่อการปรับตัวด้านการจัดการการท่องเที่ยวใน 2 ลักษณะ คือ 1. การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวที่สูงขึ้น โดยสร้างความพร้อมและการให้บริการแบบครบวงจรในแหล่งท่องเที่ยว 2. การปรับตัวในด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการที่ให้ผู้ชมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

ในขณะที่การปรับตัวของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีมีความแตกต่างออกไปเนื่องจากมี กรมศิลปากรซึ่งเป็นหน่วยงานราชการดูแล โดยตรง การปรับเปลี่ยนจึงค่อนข้างที่จะล่าช้าตามระบบราชการที่จะต้องมีการวางแผนแม่บทหรือโครงการในการปรับปรุงก่อน แต่ในปัจจุบันนี้มีการถ่ายโอนอำนาจการดูแลและพัฒนาแหล่งโบราณคดีและโบราณสถานที่มีความสำคัญในระดับท้องถิ่น ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านโป่งมะนาวเป็นแหล่งโบราณคดีอีกแห่งหนึ่งที่ชุมชนโดยรอบแหล่งโบราณคดีให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยว ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษารูปแบบ ลักษณะ ขั้นตอน ปัจจัย และข้อจำกัดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่หมู่บ้านโป่งมะนาว ต่อการจัดการทรัพยากรทางโบราณคดี หลังจากมีการพัฒนาหมู่บ้านโป่งมะนาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และโบราณคดีแล้ว

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็นไปในลักษณะของกลุ่มกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการพัฒนาหมู่บ้านโป่งมะนาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยที่กลุ่มกิจกรรมมีลักษณะทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มกิจกรรมที่เป็นทางการและมีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยว คือ กลุ่มชมรมอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีและทรัพยากรธรรมชาติ ตำบลห้วยขุนราม จังหวัดลพบุรี กลุ่มยุวมัคคุเทศก์ ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการแต่มีกิจกรรมที่ส่งเสริม และเกี่ยวเนื่องต่อการท่องเที่ยวของหมู่บ้านโป่งมะนาว คือ กลุ่มหัตถกรรมที่ผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกปอ ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของกลุ่มเหล่านี้ ได้แก่ เพศ วัยและอายุ อาชีพ

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านโป่งมะนาวถูกแก้ไขผ่านระบบเครือข่าย ระบบอาวุโส และความเข้าใจในพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ในการประนีประนอมความแตกต่าง ทำให้การจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านโป่งมะนาวยังสามารถที่จะทำงานต่อไปได้ ด้วยการแบ่งแยกหน้าที่ตามความถนัด และตามข้อตกลงร่วมกันของกรรมการในชมรมอนุรักษ์แหล่งโบราณคดี และทรัพยากรธรรมชาติ

ภาควิชามานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....